

EGIYAZKO NAITASUNA

EGIIYAZKO naitasuna egipenetan ezagutzen da itzkuntzetan baño geyago.

Ala izan bear du, euskaldunak beren jayo erriari dioten lei biziya, naitasun egiiyazkoa: itz guchi izango ba da ere, egipen asko.

¡Eta zenbat egiteko daukagun!

Gauza bat maiteko bada ezagutu egin bear da lenbizi, ezagutzeko ikasi.

Ikasi biarra naikoa daukagula ez dago zertarako esan biarrik.

Ludiaren bost ertzetako berriak jakingo ditugu onenian, eta bakar bakarrik, gure gurea dan leku zoragarri onen berririk ez degu.

Erbesteko mendiak, ibayak, badakizkigu zer izenekoak diran, zer lekutan arkitzen diran, nondik datozen, nora dijoazen; eta gure mendi ta ibayen berririk ez daukagu onenian. Erbestekoak aundiyagoak, lirañagoak izan litezke. Guriak ordia guriak dira, ta gure izate orrek gogo biziz ezagutzero zaletu biar ginduzke.

Kondairarekin ere beste orrenbeste gertatzen da. Ludi guziko herrien jabe egingo gera ta Euskal Erriko berririk ez degu jakingo. Eta ala naztutzen dizkigute bateko ta besteko gertaerak eta zernai ichura gabeko gauza entzuten degu zer erantzun ez dakigula. Ta guziya gure kondaira jatorra ezagutzen ez degulako, ez dakigulako, ikasten ez degulako.

Zenbat aldiz entzun izan det, gure aurrekoen errege ospetsuak izan zirala Rezesbinto ta Chindasbinto ta beste orrelako *chin-chin* asko dun batzuek, eta isilik gelditu biar.

Kondaiaren apur bat bagenekiguke azkar antz emango genioke gure aurrekoak etzutela *chín-chín* duneko erregerik ezagutu.

Ikasi egin biar da orretarako. Eta erbesteari dagokiona baño gurea lenago. Ala jakingo genduke *chínchinesko* jaun oyek beren egipen otsaun-

dikoenentzat zeukatela, gezurra bazan ere, euskaldunak menderatzia, oinperatzia, azpiratzia. Euskaldunen arerioak ziran beraz. Ez dute euskaldunak orrelako erregerik ezagutu.

Erbesteko abesti, eresiak, izan litezke ederragoak, ots aundiagokoak. Ez dira ordea gureak. Eta guk gurea maitatu biar degu beste guziyen gañetik. Ez ederrago ta apañagoak izan litezkelako; guriak diralako baizik.

Abesti ta eresi gaz dioguna beste gauza guziyaz esan genezake; lenengo beti guria.

¿Kaskar samarrak dirala guk daukazkigun abesti, margo tagañerako gauzak? Baztarreratu ta ez dira bada obeak izango. Erbestekoaz zaletuta guchiyago. Guria kaskar samarra bada zayatu gaitian obetzen, bestien gain jartzen. Orrela izan bear du egiyazgo naitasunak.

Beste guziyen gain gure izkuntza garbi maitagarriari izan bear diogu lei bizi, sutsua.

Iruditzen bazaigu arrotz-izkerak guria baño ederrago, apañago, loretsuago dirala, artu biar degu buruan guk biar bezela lan egin ez degulako dala.

Izkuntzak berak ez dauka ortan zer ikusirik, danik eta ederrenen malletan ipintzeko baditu gayak; baña beste izkuntzak apaintzen joan diran bitartean, guk guria zokoratuta utzi badegu, guria da errua ta ez izkuntzarena.

Euskera beste izkera guziyen gain azalduko litzake, guk, euskaldunok berari dagokion begiramena jarriko bagenioke. Ez da ordia euskera suspertuko, guk erdera dabilkigun bitartean.

Gure izkerak euskera izan bear du, euskeraz gogoratu gauzak, eta euskeraz azaldu. Ez erderaz gogoratu ta erderara biurtu. Guchiyago euskaraz gogoratu, ta gero zirriki marraka ichura gabeko erdera mordolloan adierazi.

Gurasoak beren semecho alabai chiki chikitandikan euskeraz adierazi biar diote beren maitasun biziya. Ez da, biar bada, izkuntzarik, euskerak bezin itz polit eta esakun samurrik, aurchoentzat dubenik. Ez det uste orretan iñork ezer esan lezakenik. Ori gauza agiriya da; guztiok dakiguna.

Ez da ordia naikoa aurchoak dirala bakarrik euskeraz itz egitia, koşkortua gatik euskerarekin jarraitu bear da.

Aurtasunian bakarrik ibilli bear balitz gure izkera, jostallu bat besterik ez dala esagon genduke: umekeri bat.

Ez da orrela ordia. Garai guzietan euskeraz itz egin liteke, ta beste edozer izkuntzetan bezin ongi, obetuago ez bada.

Euskeraz ez daukagula ikas-gairik. Ez nozki, ez degu berriz ere izango egiten ez baditugu. Ta nola egingo dira, beriala erderara bagoaz begiak zabaldu ordurako.

Orain piska bat pistu da euskalzaletasuna gure biyotzetan, arkitu gera ikas-gairik ez daukagula, ta beriala euskaldun zintzoak eraso diote lanari ta ari dira ikas-gai jatorrak argitaratzen.

Lenago biarra ezagutu bazan lenago egingo ziran. Orain artekoa uzkeri, lasaikeri bat besterik izan ez da; ta orain garai galdubak ondu biar ditugu.

Ikas-gaietan gertatzen dana beste guzietan gertatzen da, utzi ta zokoratuta ez dago ezer zuzenik egiterik, lan egin bear da ta zayatu ez-kero aurrerapena guria da.

Ez degu beaz ezer esatekorik euskeraren kalte, gure kalte bai. Euskeran ez badegu arkitzen nai degun guziya, gure lazokeria gatik da. Euskerak naikoa sustrai eskeintzen digu guztitarako; ortik aurrerakoa gure egitekoa da.

Egiyazko naitasuna gure lur atsegiñaren alde, ez da mingañen muturrian dabillen ura, egipenak ugari azaltzen dituenarenian baizik.

Oyek biar dira beaz: egipenak.

Egipenak euskera sendotzeko, zabaltzeko, jasotzeko, bere kondaira jakiteko, bere lege maitagarriaz zaletzeko.

Eta ordu guzietan, mota guzietan, gure Euskal erri leñargiari dago-kion gauzetan pizkor zayatzeko.

Ori de egiyazko naitasuna.

M. ARRONIZ

